

УДК 658.589:338.1

ОБҐРУНТУВАННЯ ПЛАНУ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ПІДПРИЄМСТВА

*Науменко М. О., к.е.н, професор,
Шаптала О. С., магістр (АВВ МВС України)*

У статті розглянуто напрями ефективного функціонування підприємства з метою покращення оперативності в реалізації методів та механізмів удосконалення його діяльності при розробці бізнес-планів, що потребує проведення комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства та оцінки його як економічної системи. Розкрито ключові положення розробки бізнес-плану інноваційного проекту на підприємстві, як основа формування інноваційної стратегії підприємства.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інновації, управління, підприємство, планування, бізнес-план.

ОБОСНОВАНИЕ ПЛАНА ИННОВАЦИОННОГО ПРОЕКТА ПРЕДПРИЯТИЯ

*Науменко М. А., к.э.н., профессор,
Шаптала А. С., магистр (АВВ МВД Украины)*

В статье рассмотрены направления эффективного функционирования предприятия с целью повышения оперативности в реализации методов и механизмов совершенствования его деятельности при разработке бизнес-планов, что требует проведения комплексного анализа финансово-хозяйственной деятельности предприятия и оценки его как экономической системы. Раскрыты ключевые положения разработки бизнес-плана инновационного проекта на предприятии как основа формирования инновационной стратегии предприятия.

Ключевые слова: инновационное развитие, инновации, управление, предприятие, планирование, бизнес-план.

THE RATIONALE FOR THE PLAN OF THE INNOVATIVE PROJECT OF THE ENTERPRISE

*Naumenko M. A., Candidate of Economic Sciences, Professor,
Shaptala A. S., master (ABB Ministry of internal Affairs of Ukraine)*

In modern market conditions in the strategies of many enterprises there is a shift, that is, the transition from the use of economic effect in considering the effectiveness of the activity of large-scale production to the application of purposeful innovation strategy of its further development. Thus, the innovation (innovation) are the important means of economic security of functioning of economic growth and competitiveness in the national economy sectors.

The majority of domestic enterprises due to economic, political and financial instability, due to the imperfection of markets for goods and services, systems of taxation and investment, is in a difficult financial and economic state.

For the effective functioning and development of the enterprise managers need to consider one of the most important points: performance management system should be in a constant state of readiness, to be able to implement appropriate methods and mechanisms to ensure the elimination of emerging problems before they will be unavoidable and scale.

Business-plan of the innovative project requires a comprehensive analysis of financial and economic activity of the enterprise and evaluating it as an economic system, on the basis of which should be elaborated and implemented an innovative project.

The entrepreneur must take into account that modern innovative projects usually require significant investment, which is not always in full feature. It should be noted that the adoption of investment decisions is one of the most difficult problems of management of the enterprise. It comes about that in the sphere of interests of the potential investor shows all aspects of economic activities of the enterprise.

When attracting external investors entrepreneur should consider that first of all he needed to show the investor content of their business, to demonstrate the advantages and specify on the income of that investors will receive.

Thus, the choice of the project is the most important strategic objectives of the enterprise. Business-plan of the project must show that this project in comparison with alternative solutions creates the best conditions for successful activity of the enterprise.

The purpose of the business plan development plan financial, production and marketing activity of the company on implementation of selected innovative project in accordance with the needs of the market and its production resources.

Keywords: innovative development, innovation, management, enterprise, planning, business plan.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. В сучасних ринкових умовах в стратегії багатьох підприємств відбувається переорієнтація, тобто перехід від використання економічного ефекту при розгляді ефективності діяльності великомасштабного виробництва до застосування ціленаправленої інноваційної стратегії його подальшого розвитку. Таким чином, нововведення (інновації) являють собою важливіший засіб забезпеченості господарського функціонування економічного зростання і конкурентоспроможності в народногосподарських галузях.

Управління інноваційною діяльністю є комплексною проблемою, що охоплює всі функціональні сфери – планування, наукові дослідження і розробки, виробництво, маркетинг, збут тощо. Разом із тим, і нововведення носять різний характер, відрізняються за масштабами, сфері застосування, глибині впливу на виробництво і економічними наслідками.

Головним фактором успішної діяльності підприємства на ринку є постійні нововведення. У зв'язку з підвищенням вимог споживачів, скорочення життєвого циклу товарів (послуг) і загострення конкуренції на ринку підприємства вимушені постійно покращувати свої товари і послуги, а також розробляти нові. Тому підприємство повинно мати "портфель" інноваційних проектів, який необхідно безперервно поповнювати. Реалізація цих проектів є не тільки критерієм конкуренції, але й умовою виживання підприємства в ситуації, що склалася. Велике значення має здатність підприємства ефективно управляти реалізацією відібраного інноваційного проекту. При цьому на початку необхідно розробити бізнес-план проекту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Більшість дослідників соціально-економічного розвитку людства вже давно вважає науково-технічний прогрес головним чинником історичної трансформації суспільства, а інновації – каталізаторами економічного зростання.

Варто зазначити, що дослідження теорії інновацій відображає переважно світові тенденції, так як базується переважно на вченнях закордонних дослідників та науковців, які проводять дослідження протягом багатьох років.

Вже майже сторіччя еволюціонує в західних країнах теорія інновацій, фундатором якої став Й.-А. Шумпетер [1]. Серед відомих зарубіжних науковців, які досліджують проблемне поле інновацій, варто виділити Р.А. Фатхутдінова, Е. Тоффлера, Х. Тоффлера [2-3] та ін. Кожен з них по-різному трактує категорії інноваційної сфери в залежності від мети дослідження і досліджуваних об'єктів. У зв'язку з цим особливого значення набуває вивчення і аналіз еволюції парадигм

інновації, дослідження наявних зарубіжних теорій і практики управління інноваціями, уточнення деяких категорій інноваційної сфери.

Вітчизняні науковці та практики, такі як Рогоць О., Калюсь О.О., Погрібний Д. І., Россоха В. В., Селіванов С.Г. та інші [4-8] досліджували інновації, як економічну категорію та внесли вагомий внесок у різні аспекти теорії управління науково-технічним прогресом та інноваціями. Платонов В.В., Бондаренко А.Ф., Хомутський Д., Гриньов В.Ф. та ін. [10-12] досліджували проблеми ефективності інноваційних проектів. Але в сучасних умовах, зважаючи на різноманітність поглядів, залишаються недостатньо дослідженими питання розробки бізнес-плану інноваційного проекту.

Таким чином, **метою** статті є розгляд основ розробки бізнес-плану інноваційного проекту, як підґрунтя формування інноваційної стратегії підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Більшість вітчизняних підприємств, внаслідок економічної, політичної і фінансової нестабільності, через недосконалість ринків товарів і послуг, систем оподаткування й інвестування, знаходиться в складному фінансово-господарському стані.

Для ефективного функціонування і розвитку підприємства менеджерам необхідно враховувати один з найбільш важливих моментів: система управління діяльністю повинна знаходитися в стані постійної готовності, мати можливість оперативно реалізувати відповідні методи і механізми з метою забезпечення усунення виникаючих проблем до того, як вони приймуть необоротний характер і масштаби.

Підприємцю необхідно враховувати, що сучасні інноваційні проекти потребують, як правило, значних інвестицій, які не завжди в повному обсязі є у підприємства. Слід відмітити, що прийняття рішення про інвестиції є одною з найбільш складних проблем керівництва підприємства. Мова йде про те, що в сфері інтересів потенційного інвестора показуються всі аспекти економічної діяльності підприємства.

При залученні зовнішніх інвесторів підприємцю слід враховувати, що в першу чергу йому необхідно показати інвестору зміст свого бізнесу, продемонструвати переваги і вказати на доходи, які отримають інвестори.

Таким чином, вибір проекту є найважливішим стратегічним завданням підприємства. Бізнес-план проекту повинний показати, що саме цей проект в порівнянні з альтернативними рішеннями створює найкращі умови для успішної діяльності підприємства.

Бізнес-планування представляє собою ефективний інструмент управління, який широко застосовується в сучасній економічній практиці,

незалежно від масштабів, сфери діяльності та форми власності окремих підприємств і організацій. Бізнес-план є робочим інструментом як для новостворюваних, так і для вже існуючих фірм і являє собою короткий, доступний і зрозумілий опис бізнесу, будучи, в той же час, найважливішим механізмом при розгляді великого спектру потенційно можливих ситуацій. Бізнес-планування дозволяє визначити перспективні проектні рішення, визначити і розрахувати засоби для їх досягнення. У зв'язку з цим зростає роль процесу бізнес-планування у проектному менеджменті, оскільки розробка бізнес-плану є одним з найбільш важливих і затребуваних.

Бізнес-план перспективно розглядати в якості універсального і необхідного інструменту управління як традиційної, так і інноваційної діяльності підприємства. Іншими словами, під бізнес-планом варто розуміти як своєрідну оцінку підприємницької активності підприємства, і, в той же час, необхідний інструмент реалізації проектно-інвестиційних рішень.

Саме бізнес-планування допомагає підприємцям реально оцінити свої сильні і слабкі сторони, розглянути альтернативні рішення, запропонувати своєчасні заходи щодо запобігання ризиків. В даний час бізнес-планування можна розглядати одночасно як пошукову, науково-дослідницьку і проектну діяльність [9].

В цілому бізнес-план являє собою спеціальний інструмент управління, що широко використовується практично у всіх галузях сучасної економічної системи, незалежно від масштабів і сфери діяльності і форми власності підприємства, і може виконувати безліч практичних функцій, як зовнішніх, так і внутрішніх, життєво важливих для діяльності самого підприємства. Такими функціями є:

- стандартизація процесу ознайомлення з підприємством і проектами, запланованими на підприємстві;
- залучення фінансових і матеріальних засобів, з метою розвитку проекту (партнерства, інвестування, кредитування);
- адекватна оцінка передбачуваних або продовжуваних дій; виявлення та локалізація проблем розвитку підприємства;
- чітке визначення кінцевих і проміжних цілей бізнесу;
- контроль і управління, що дозволяє планомірно просувати підприємство до поставленим цілям;
- процес постійного розвитку і модернізації процесів на підприємстві і зіставлення цілей фактичних досягнень.

Бізнес-план інноваційного проекту потребує проведення комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства і оцінки його як економічної системи, на базі якої

повинен розроблюватися і реалізовуватися інноваційний проект [10].

Ціль бізнес-планування інноваційного проекту – спланувати господарську діяльність фірми на найближчий і віддалений періоди відповідно до потреб ринку і можливостей одержання необхідних ресурсів для просування інновацій, надання проекту інвестиційної привабливості. Бізнес-планування виконує наступні основні функції, а саме: є інструментом, за допомогою якого підприємець може оцінити фактичні результати діяльності за визначений період; може бути використаний для розробки концепції ведення бізнесу в перспективі; є інструментом добування фінансових ресурсів; являє собою інструмент реалізації стратегії підприємства. Таким чином, бізнес-планування інноваційних проектів дозволяє проаналізувати можливості діяльності підприємства й обґрунтувати вибір пріоритетних цілей, тобто визначити стратегію функціонування фірми.

Висновок. Отже вдосконалення методики, технології та організації бізнес-планування проектів, вироблення рекомендацій з оцінки і зниження ризиків планування на різних етапах життєвого циклу проекту на сьогоднішній день є актуальними питаннями розвитку підприємств. При цьому на перший план виходять питання бізнес-планування, як базового елемента проектного менеджменту.

Адже, бізнес-план повинен розглядатися не як систематизована (згідно з існуючими стандартами) інформація про проект, а як ефективний інструмент менеджменту, що дозволяє приймати своєчасні управлінські рішення, здійснювати контроль, оперативне управління, забезпечувати наявність необхідної документації, контролювати витрати, обґрунтовувати необхідність необхідних ресурсів, обмежувати часові рамки, проводити успішну політику в галузі ризик-менеджменту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку/ Й.А. Шумпетер.- М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
2. Фатхудинов Р.А. Инновационный менеджмент: учебник/ Р.А. Фатхудинов. – М.: Бизнес-школа «Интел-Синтез», 2000.- 624 с.
3. Тоффлер Э. Революционное богатство. Э. Тоффлер, Х. Тоффлер. – М.: АСТ: АСТ Тосква, 2008. – 569 с.
4. Рогач О. Міжнародні інвестиції: Теорія та практик тика бізнесу транснаціональних корпорацій: підручник/ О. Рогач.- К.: Либідь, 2005.- 720 с.
5. Калюсь О. О. Інноваційні чинники розвитку економіки України: глобально-

конкурентний аспект реалізації інформаційних стратегій//Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Наук.журн./К.,2008.—Спецвипуск.—С.80–85.

6. Погрібний Д. І. Теоретичні та практичні проблеми визначення категорії "інновації" / Д. І. Погрібний // Юрист України . - 2013. - № 2. - С. 69-75.

7. Россоха В. В. Інновації й технології: системні ознаки сутності й взаємозв'язку / В. В. Россоха, Д. О. Соколов // Агроінком . - 2013. - № 4-6. - С. 82-90.

8. Селиванов С. Г. Инноватика : учеб. для вузов / С. Г. Селиванов, М. Б. Гузаиров, А. А. Кутин. – М. : Машиностроение, 2008. – 721 с.

9. Платонов В.В. Управление

инновационными проектами на предприятии: учебное пособие/ В.В. Платонов.- СПб.: ГОУ ВПО «Санкт-Петербургский государственный университет экономики и финансов», 2003. – 97 с.

10. Бондаренко А.Ф. Нові тенденції в інноваційному проектуванні / А.Ф. Бондаренко // Вісн. акад. банків. справи. - 2003. - № 2 (15). - С.78-83

11. Хомутский Д. Оценка эффективности инноваций/ Д. Хомутский // Управление компанией. - 2006. - №2.-С. 34-37.

12.Гриньов В.Ф. Управління інноваційним розвитком підприємств у глобальному середовищі [Текст] : монографія / В.Ф. Гриньов, А.В. Гриньов, Т.В. Деділова. – Х.: Вид-во ХНАДУ, 2008. – 148 с.

*Рецензент д.е.н., доцент АБВ МВС України Фісун К.А.
Експерт редакційної колегії д.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 36:330.342.3 (477) 656.2

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Третяк В. П., к.е.н., доцент (ХНУ ім.В.Н. Каразіна)

У статті уточнено зміст понять «інновація», «інноваційний процес», «інноваційний потенціал», «інноваційна діяльність», що дозволяють обґрунтувати сучасну концепцію інноваційного розвитку залізничного транспорту та його соціальної інфраструктури. Виявлено, обґрунтовано та систематизовано тенденції інноваційного розвитку залізничного транспорту України та його соціальної інфраструктури. Доведено необхідність нової парадигми управління інноваційною діяльністю залізничного транспорту і розвитком його соціальної інфраструктури, основні положення якої повинні відображати об'єктивні потреби залізничного транспортного комплексу в сучасних інноваціях.

Ключові слова: інновації, залізничний транспорт, інноваційний процес, соціальна інфраструктура.

УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УКРАИНЫ И ЕГО СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ

Третяк В. П., к.э.н., доцент (ХНУ им.В.Н. Каразина)

В статье уточнено содержание понятий «инновация», «инновационный процесс», «инновационный потенциал», «инновационная деятельность», позволяющие обосновать современную концепцию инновационного развития железнодорожного транспорта и его социальной инфраструктуры. Выявлены, обоснованы и систематизированы тенденции инновационного развития железнодорожного транспорта Украины и его социальной инфраструктуры. Доказана необходимость новой парадигмы управления инновационной деятельностью железнодорожного транспорта и развитием его социальной инфраструктуры, основные положения которой должны отражать объективные потребности железнодорожного транспортного комплекса в современных инновациях.

Ключевые слова: инновации, железнодорожный транспорт, инновационный процесс, социальная инфраструктура.